

# „Dagblaðið“ – vinnuflokkurin og socialisman.

Tað hevur verið stuttligt at lesa „Dagblaðið“, sum fíveimum greinum hevur roynt at gjørt burtur úr socialismuni, so at trevlinu ikki skuldi vera eftir av henni.

Hóast tað óivað er bankmaður, ið skrivað hevur, er skilið ikki aybart. Mesta er eitt uppáfarlað av gomlum travarum.

Her skal alt vera so herligt, sigur hesin dansk-føroyski pennurin, at socialisma er ótörvandi. Hvat meina Føroyingar? Munu teir prisa tí privatkapitalistiska skilinum, sum er ráðandi í dag?

Socialisman vil drepa initialiði, sigur hesin maður.

Hvussu er við álítlum á, at einasti vegurin er at lata einstaklingin skalta og valta, sum hann vil?

Rópa ikki allir uppá samtøkur, uppá allment kontrol sum neyðturviligt fyri at fáa plán í driftina og fyri at verja virkisrátt og virkislikindi hjá øllum einstaklingum? Já, víst gera teir tað?

Er tað ikki júst stíg á teirri socialistisku leiðini, at menn ganga samtøkuleiðina, at hitt allmenna kontrollerar og regulerar, so alt arbeiði og øll framleiðsla virkar innan fyri tær

planøkonomisku rammurnar?

Sjálvandi!

Socialisman skal einans vilja oyða og týna ognir hjá einstaklinginum.

Men hugsa nú um, hvør ið tað er, ið tekur, ið rætur og oyðir fjøldina. Telj húsagangsbúgvini. Kanna eftir, hvat einstaklingurin innanfyri fjøldina eigur og hevur um hendur ella fær fyri sitt slit og strev! Er tað ikki trustarnir, privatkapitalistarnir, ið eru hesir ránsmenn, takarar frá einstaklinginum, frá fjøldini? Já, og einans teir!

Tað er tí neyðturviligt nú sum ongalið áður, at socialisman sigur, so samtøkuleiðin sigur og hitt allmenna verjir lívsráttin hjá einstaklinginum.

Hin dansk-føroyski pænnurin, ið skrivar móti socialismi í „Dagblaðnum“ er tí einans at fata sum ein verjari av og stríðsmaður fyri hin sterkara, ránsmannin, trustarnar, teir útlendsku privatkapitalistisku krefturnar.

Tí má hvør einasti fiskimaður, hvør einasti arbeiðari, hvør einasti minnimenti maður berjast móti „Dagblaðsins“ socialist-ræðarum.

## „Norðlýsið“ og Jóannes Patursson og blaðstjóri „Føroya Social-Demokrat“s.

Okkara mildu frásøgn um berserkar- og dálkingar fund Jóannes bónda Paturssonar á Tvøroyri hevur „Norðlýsið“ fingið skeið í hálsin.

Vit kunnu siga við „Norðlýsið“, at okkara lýsing av Jóannes bónda Patursson vegna henda fund er sonn. Soleiðis er J. P.s stóða. Vit leggja einki í at hera í bótufaska fyri slíka stóðu, fyri slíkan politikk. Vi ætla fyri tað fyrsta ikki ligandi at verða háð-flogdir av nokrum, heldur ikki J. P., sjálvt um hann er so frekur at bjóða sínum mótstøðummonum at koma á fund fyri at verða álaðir.

tó uttan at hava loyvi at bera fram eitt orð til verju.

Slíkt diktatur, slíkan harðskap sláa vit við hørdum:

Vit standa við, at Jóannes Patursson vísti seg sum ein pinkulitil maður, tað ið hann í jarðareformspurninginum læt sínar og fátalsins ógreiðu og ófatuligu interessur ganga fram um lands interessurnar.

Tað kann vera, hann vardi eina tradisjón, eina leið av høvdingvaldinum — men tá ið henda tradisjón, henda høvdingvaldið ikki hvorki er stórsinnmað ella land-gagnlig, kann verjanin og „trúskapurinn“ móti henni aldri vera etisk, politisk ella

tjóðskaparliga stór.

Um vit á ongan hátt duga at seta J. P. sum eina nationala hetju, so hava vit tó ikki heldur skorið hansara týðning burtur sum stríðsmann fyri tjóðskapar-rørsluni.

Okkara umtala av honum sum gomlum manni og avtektarmanni sum bóndi og politiskum høvdingi er ikki í minsta lagi borti fram í minnandi ella spottandi merking. Hetta mæla vit móti. Tvørturímóti. Hon skal einans undirstríka, at vit tross Jóannes bónda Paturssonar langa stríðslív ikki kunna forsvara at sleppa hansara ófýggjaligu álopum og ófýggjaliga politikki uttan viðmerkingar.

Vit vilja gjarna geva „Norðlýsinum“ loyvi til at verja Jóannes bónda Patursson. Men vit hugsa tó, at um blaðstjóri á „Norðlýsinum“ hevði gjallari kunnleika til tað, hann skrivar um í hesum fari, vildi hann vist blást dampin av og linka síni verjuhogg. Tí stóða Jóannesar Paturssonar í føroyskum politikki tey seinastu árin er ein hin mest syndarlaga og ómannsliga, ið hugast kann. Hetta forðar okkum tó ikki at mæla J. P. høgt sum lyriskt skald og stríðsmann fyri føroyskum máli og føroyskari mentan.

## AKTIESELSKABET FØROYA BANKI Hovedkontor: THORSHAVN Stiftet 1906. Afdeling: TRANGISVAAG AKTIEKAPITAL OG RESERVER KR. 900.000. Bankforretninger af enhver Art udføres.

Kontortid 11—3. Lørdag 11—2.

## Føroyskt jarðarbrúk má inn í eina fastari skipan.

(Framhald.)

I. Aðalleiðin.

Tað fyrsta, vit megu greiða, er, hvørjum høvudmálum vit megu miða móti, hvørja ið aðalleið alt okkara arbeið skal tæna. Hesi spurningar fellur sundur í triggjar høvudsspurningar: 1) Serogn, 2) Trygging av einum búnaðarstætti, 3) Jorð til ognarleys.

Hyggja vit at traðarlógini frá 1894, siggja vit at henda lóg, sum hóast sít hjálparloysi hevur verið ein týðningarmikil lóg í Føroyum, hevur ætlað at miða móti spurningunum 2 og 3, meðan hvorki lógin sjálv ella fyrstætíð hevur nóg týðiliga og avgjort havt framtíðina fyri eyga, sum bar spurningin 1 (serogn) í sær. Lógin gav ognarleysum nokur rættindi á festjorð og læt festini hava onnur rættindi eftir. Í royndum kom hetta at vera eitt slags ófrítt felagsskapur, sum elvdi soverðna ósemju og slíkt tilt blóð, at tað verður leingi, áðrenn tað hóstist aftur. Tá nú Lov om Jordbrugets Fremme er við at koma, hvørs eini høvud-litur er ein framhildin og umvælað traðarlóg, eiga vit at vara okkum væl fyri ikki framvegis at ganga tær gøtur, sum tann fyrja traðarlógin hevur víst eru skeivar.

1) Serogn.

Næstan hvør einasti føroyskur búmaður er darvaður ella bundin av ófrítt felagsskapi. Tað sindrið av jorðini, ið er dyrkaðum bouri, er vauliga serogn, men lagað sundur í smákleiddi út um bygdirnar. Skal tann einseri liva og røkja sít búnaðarstarv í bygðini, má hann í sínum virki ganga um annansmanns jorð og sjálvur leggja sína jorð undir trað av bygdamonnum. Hartil hevur felagsskapurin rættindi á bønnum og kann beinleiðis og óbeinleiðis fyri ein part fyriskriva eiganarum, hvussu hann skal nýta sín bøn. Eigarin hevur tí ikki ráð á sínum meir enn til eitt vist mark. Og hetta markðið er av tí illa; tað ger, at tann framfúsi maðurin ikki fær roynt seg, tað eru altíð tey nógva, ið ráða, og teir nógva eru sjáldust framfúsi.

Hagin er — nokur fá brúk undantikin — heilt felagsogn, her hevur hin einstaki ongan serrátt. Seyðabrékið hjá okkum

liggur í sínum gamla lag og gevur ikki meira enn til helvtar móti aðrastaðni. Nógvastaðni er tað enn ikki í gamla lag, men alt brúk er fallið niður fyri, so hagas eigarar at kalla einki fáa burtur úr sínari jorð. Har ganga so teir ágrýtnu menninir og stunda eftir at fáa sít burtur úr felagsskapinum, men tað eru eingir vegir til, uttan so at tað eru heilt stórir eigarar, tí tað stóra talið sigur nei. Tað stóra talið roknar ikki við, at hagi er annað enn lagi, har skal ein öldargomul seyðaskipan ganga, har skal rólast upp við torv, har skulu neyt og ross ganga og smásvølt, og har skal hendið ongalið takast í til at gera nakað nýtt.

Aftur her stendur tann einseri framstigarmaðurin bundin og køvur av nøgðini.

Mótstøðan móti hesum bundna felagsskapi hevur hesi seinastu árin harðnað og harðnað, til hon í 1926 breyt lið á við einari útskiftingarlóg (Lov for Færerne om Udsiftingning af 20 april 1926). Henda lóg var í mangar mátar góð, men kortini hevur hon ongan spurning loyst til fullnar; tí tað, sum er skift út eftir henni, er ikki leitt nær til nóg langt út í æsur, soleiðis at vit væl kunnu siga, at tær bygdir, sum eru útskiftar eftir hesari lóg, í stórt mál treingja til nýggja útskifting í morgin sum ein annan dag; tí hagin er ikki tikin við — og tað eru fá brúk, ið ikki hava megiðpartin av sínari jorð í hagi — hartil er einki gjørt við felagsbeitir-rættin á bønnum, og tá má sigast, at útskiftingin er viðfáningur. Lógin hevur ikki ásett tað kortini, at útskiftingin bert skuldi vera fyri bœin, tað vóru líkindi til at skifta hagi saman við, men hon var ov lín, hon byggi á ein reformhug í fólkunum, sum, vit skuldu kunnað sagt okkum sjálvum, ikki var.

Málið hjá okkum má vera avgjort serogn, ein megiðlegging so fullfíggað 1) at eitt brúks jorð týðiliga er frámárkað allari órari jorð, 2) at eitt brúk í einari og allari nýtslu av jorð síni allar ársins tíðir stendur frítt og óheft av øllum felagsskapi, 3) at eitt brúk við alla kann avstíka seg og vissa sær fullan og heilan markfríð fyri allar tíðir.

Latum okkum mála myndin av einum heilt útskiftum landi betur upp fyri okkum. Vit siggja landið lagt sundur í brúk. Hvørt brúkið bygger við sínum jorðum fyri tað mesta í einum, og á hvørjum brúki stunda tess

bygningar. Brúkinu eru býtt frá fjalli til fjøru ella frá fjalli til dalsins botn. Millum brúkinu eru garðar frá í neðra og undir hamrarnar, uppi á slættari erva-lendi taka garðar og stik við aftur so langt, markini ganga. Aðrastaðni siggja vit — á smáum brúkum og har arbeiðsmegi ikki er til — at garðarnir ganga bert eitt sindur niðan í brattarnar, so eru bert markasteinar langur niðan eftir. Tað óstíkaða verður hóast markini, brúkti í felagsskapi, frítt felagsskapi.

Vit siggja markðið millum hagi og bœ káast, tí hagin hjá mongum manni kemur undir slíka umvæling, at hann verður meira at kalla bœur, og fenaðurin á brúkinum økst.

Tey gomlu klandursmálini um vetrarfríðing, um rossabit og neytabit í høgumum verða ókænd, tí grundarlagið fyri teimum er burtur, tann gamli felagsskapurin, røtin til alt ílt, er fyribeindur, hvør hevur fingið sína jorð fyri seg og hevur sína vetrarfríðing og summargrasning, sum hann sjálvur vil.

Sjálvt bóbrúkið losnar úr bandi; tað verða líkindi til at velta kunstong, røtur, urlagarðs-vøksir og alt soverðið, ið higar til hevur verið hildið niðri av tí, markfríður hevur verið ókændur í Føroyum.

Víða hvar verður seyðurin broyttur frá sínum hálvilla lagi til at vera hásdýr. Hann fær føði av mannahondum vetrar-tíðina, hann fær fyri tað mesta umvælað lendi at ganga á, hann verður at kunna gera meira burtur úr fjøllunum, enn hann ná kann.

Nú er tað ivaleyst mangur ein, sum sigur: „Já, men alt kann ikki býttast, hagin er ikki soleiðis vorðin.“ Og tað kann ikki nektast, at tað er okkurt ófari, sum ikki kann markast sundur, men tann vanligi hagin kann býttast allur. Væl eru tað avdalar og háfjall sum gera, at brúkinu í summum bygðum fáa ikki sít í einum, men tað kunnu setast mark niður. Ein skor, ein bakkatorva markast sjálvandi ikki sundur, men skorð móti skorð og skorð móti vanligari jorð so langt, sum gongur. Og tá verður so lítið eftir, ein so pinkulitil partur av Føroyum, at tað als ongan hindur kann gera.

(Niðurlagt.)

## Der hamstres Olie.

Í donskum blað finna vit henda greinastubba:

For at være forberedt til en Krigssituation, er England, Frankrig, Tyskland og Italien i Øjeblikket paa fuld Jagt efter Olie. Ogsaa Japan arbejder paa at skaffe sig Lagre.

Som Følge heraf er i Øjeblikket hele den internationale Tænkskreds paa fuld Aktivitet, og i Handelskredse i London vender man følelig Mangel paa Tænkskibe i Lobet af kort Tid. Frægtlen for Olie er næsten fordoblet i Lobet af en Maaned, og alene af den Grund vil man